3. Збанацька О. Термінологія законодавства в умовах цифровізації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія.* 2020. № 1. С. 98–105.

4. Ковтанюк Ю., Шевченко З. Актуальні питання створення цифрових колекцій історико-культурної спадщини Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в контексті цифрової трансформації гуманітарної галузі. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.* 2024. Вип. 72. С. 208–245.

5. Стрішенець Н. Сучасні вітчизняні бібліотечно-інформаційні стандарти: термінологічний аналіз. *Бібліотечний вісник.* 2018. № 3. С. 28–40.

6. Солоіденко Г. Стандартизація у бібліотечній галузі: підсумки 26-річної діяльності. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.* 2017. Вип. 48. С. 32–44.

7. Туровська Л. Трансформація діяльності наукової бібліотеки в умовах воєнного стану (на прикладі Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського). *Вісник Книжкової палати.* 2023. № 1. С. 31–37.

8. Швецова-Водка Г., Романуха З. Термінологія бібліографічного інформування. *Бібліотечний вісник.* 2016. № 1(231). С. 46–51.

УДК 001.102:002

Галина Сілкова, канд пед. наук, доцент,
Марина Костенко, старший викладач
Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

ДИНАМІКА ТА ПАРАМЕТРИ ЯВИЩА РОЗСІЮВАННЯ – КОНЦЕНТРАЦІЇ ПУБЛІКАЦІЙ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ДОКУМЕНТНОМУ ПОТОЦІ З ПРОБЛЕМ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

Анотація. За результатами бібліометричного аналізу висвітлено динаміку вітчизняного документного потоку з проблем бібліотечної справи другої половини 2022–2025 рр. Охарактеризоване явище розсіювання – концентрації публікацій у документному потоці щодо проблем бібліотечної справи другої половини 2022–2025 рр. та його відповідність класичній формулі С. Бредфорда.

Ключові слова: бібліометричний аналіз, документний потік, бібліотечна справа, розсіювання – концентрація публікацій.

За результатами бібліометричного аналізу ми отримали дані щодо сумарного обсягу вітчизняного документного потоку (ДП) статей щодо проблем бібліотечної справи за період з другої половини 2022 р. по 2025 р. включно. Кількість галузевих документів за досліджуваний період становила 580 статей. Аналіз динаміки ДП засвідчив хвилеподібній характер його кількісних параметрів – від зростання до зменшення. Якщо у другій половині 2022 р. було виявлено лише 26 статей, то у 2023 р. їхня кількість зросла до 163, у 2025 р. становила 143 статті, а у

2024 р. досягла 248 публікацій, що стало найвищим показником за досліджуваний період.

Ключовим аспектом нашого дослідження стало вивчення проявів явища розсіювання – концентрації публікацій у ДП щодо проблем бібліотечної справи. Усталеною для документознавчих досліджень практикою є застосування для оцінки явища розсіювання – концентрації публікацій методики С. Бредфорда, який вперше сформулював відповідний закон (закономірність).

Як зазначає «Українська бібліотечна енциклопедія»: згідно із законом Бредфорда, якщо наукові журнали розташувати в порядку зменшення кількості надрукованих у них статей з певної теми, то в отриманому списку цих видань можна виділити три зони (або сфери), що містять однакову кількість статей із зазначеної теми, а кількість журналів у кожній із зон, починаючи з першої, обов'язково збільшується у певній математично доведеній пропорції.

Відповідно до основоположного принципу методики Бредфорда ми упорядкували всі виявлені серіальні видання за зменшенням кількості опублікованих в них статей та побудували своєрідну ієрархічну структуру ДП щодо питань бібліотечної справи. На перших позиціях перебувають «найбільш» профільні видання, а на останніх – журнали чи продовжувані збірники, де зрідка з'являються поодинокі публікації галузевої проблематики.

Ми отримали такий список серіальних видань щодо проблем бібліотечної справи:

1. «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (119 статей);
2. «Бібліотечна планета» (86 статей);
3. «Бібліотечний вісник» (60 статей);
4. «Бібліотечний форум: історія, теорія і практика» (59 статей);
5. «Вісник Книжкової палати» (59 статей);
6. «Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук» (43 статті)
7. «Рукописна та книжкова спадщина України» (32 статті);
8. «Бібліотечний Меркурій» (23 статей);
9. «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія» (21 стаття);
10. «Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника» (20 статей);
11. «Вісник Харківської державної академії культури» (18 статей);
12. «Рукописна та книжкова спадщина України» (13 статей);
13. «Вісник Степу» (7 статей);
14. «Батуринська старовина» (3 статті);

15. «Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв», «Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку», «Історія релігії в Україні», «Часопис Київського університету права», «Архіви України» (по 2 статті відповідно, сумарна кількість – 10);

16. «Народознавчі зошити», «Термінологічний вісник», «Україна – Польща: історична спадщина і суспільна свідомість», «Краєзнавство», «Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні», «Слов'янський світ», «Поліграфія і видавнича справа», «Світогляд», «Східний світ», «Технологія і техніка друкарства», «Музикознавча думка Дніпропетровщини», «Грані», «Розведення і генетика тварин», «Вісник Національного університету оборони України», «Український історичний журнал», «Міжнародний науково-технічний журнал "Проблеми керування та інформатики"», «Україна: Культурна спадщина, національна свідомість, державність» (по 1 статті в кожному, сумарна кількість – 17).

Після ранжування ми спробували здійснити поділ списку серіальних видань на три групи із приблизно однаковою кількістю статей у кожній (відповідно до методики Бредфорда), однак реальна кількість статей у зонах коливалася від більшої, ніж точна третина (193 або 194 статті) до меншої.

Перша група утворює зону ядра (невелика кількість профільних журналів та продовжуваних видань, які безпосередньо спеціалізуються на досліджуваній галузі). У нас це – «Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» та «Бібліотечна планета», що сумарно охоплюють 205 статей. Вважається, що саме джерела з зони ядра є основним джерелом інформації відповідної тематики для фахівців, тому найбільш часто (і в найбільшій кількості) публікуються статті з таких проблем.

Друга зона охоплює більшу кількість журналів і збірників, які (відповідно до закономірності Бредфорда) мають бути частково присвяченими досліджуваній або суміжним галузям і теж публікують статті такої проблематики разом з матеріалами за їх основним профілем. Однак за результатами нашого дослідження цю зону (із 221 статтею) формують такі журнали, як «Бібліотечний вісник», «Бібліотечний форум: історія, теорія і практика», «Вісник Книжкової палати», «Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук», в назві яких наголошується на бібліотечному спрямуванні.

Виходячи із закономірності Бредфорда, третя зона (зона максимального розсіювання інформації) складається з найбільшої кількості серіальних видань, які не дотичні до досліджуваної галузі й дуже епізодично публікують поодинокі матеріали щодо її тематики. Проте за параметрами нашого дослідження до зони розсіювання у ДП із проблем бібліотечної справи увійшли також серіальні видання із чітким акцентуванням назви на бібліотечній справі – «Бібліотечний Мерку-

рій», «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія», «Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника» або на закладі, що зокрема здійснює фахову підготовку в галузі – «Вісник Харківської державної академії культури», «Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв». Цю зону утворюють також такі видання, як «Рукописна та книжкова спадщина України», «Вісник Степу», «Батуринська старовина», «Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку», «Історія релігії в Україні», «Часопис Київського університету права», «Архіви України», «Народознавчі зошити», «Термінологічний вісник», «Україна – Польща: історична спадщина і суспільна свідомість», «Краєзнавство», «Нові дослідження пам'яток козацької доби в Україні», «Слов'янський світ», «Поліграфія і видавнича справа», «Світогляд», «Східний світ», «Технологія і техніка друкарства», «Музикознавча думка Дніпропетровщини», «Грані», «Розведення і генетика тварин», «Вісник Національного університету оборони України», «Український історичний журнал», «Міжнародний науково-технічний журнал «Проблеми керування та інформатики»», «Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність» (сумарна кількість статей – 146).

Отже, ми можемо стверджувати про невідповідність параметрів актуального явища розсіювання – концентрації публікацій у ДП із проблем бібліотечної справи відповідно до класичної закономірності С. Бредфорда.

Список використаних джерел

1. Літопис журнальних статей: держ. бібліогр. покажчик України. Київ, 1936. URL: http://www.ukrbook.net/litopysy.html

2023. № 1–24;

2024. № 1–24;

2025. № 1–24;

2026. № 1–7.

2. Концентрація і розсіювання документів в інформаційних потоках (закон Бредфорда). *Українська. бібліотечна енциклопедія.* URL: https://lnk.ua/BhtfMWOwP